

บทวิจารณ์หนังสือ

Book Review

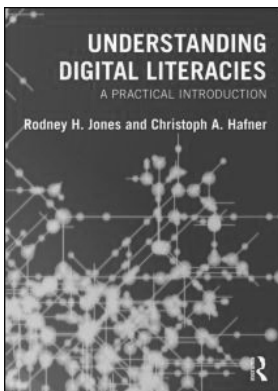
Understanding Digital Literacies: A Practical Introduction

Jones, Rodney H.; Hafner, Christoph A. (2012). New York: Routledge, 214pp.
Hardback: \$115.00 ISBN 978-0-415-67316-7; Paperback: \$33.95 ISBN 978-0-415-67315-0

เพ็ญพันธ์ เพชรสร

Penpan Pecharasorn¹

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ “การรู้” (Literacy) ซึ่งเดิมมุ่งเน้นเพียงความสามารถในการอ่านออกเขียนได้นั้นไม่เพียงพอแล้ว เพราะเป็นยุคที่มีการแพร่กระจายของสารสนเทศอย่างไม่มีข้อจำกัด ดังเห็นได้ว่าทักษะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 นี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของบุคคลโดยเฉพาะในปัจจุบันที่เข้าสู่สังคมโลกดิจิทัล ในทางวิชาการสถาบันการเรียนการสอนโดย

เฉพาะในระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จะช่วยในการเรียนรู้เชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ “การรู้ดิจิทัล” (Digital literacy) จึงมีความหมายมากกว่าทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย ดังที่สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553) ได้ใช้คำที่แสดงถึงลักษณะการรู้ดิจิทัลว่าเป็นความรู้ความสามารถ 3 อย่างคือ “รู้ใช้ (Use) รู้เข้าใจ (Understand) รู้สร้างสรรค์ (Create)”

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; Assistant Professor, Information and Communication Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

ดังนั้นการรู้ดิจิทัล (Digital literacy) จึงเป็นความสามารถเข้าใจและใช้สารสนเทศรูปแบบต่างๆ จากแหล่งที่กว้างขวางเมื่อมีการนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์ และดิจิทัลสามารถจัดการกับสารสนเทศในเครือข่ายรอบโลก เพื่อวิเคราะห์ และแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวม ตัวอย่างเช่น สามารถดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูลจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่เข้าถึงในระยะไกลมาใช้ได้ รู้ว่าคุณภาพสารสนเทศที่มาจากเว็บไซต์ต่างๆ แตกต่างกัน รู้ว่าเว็บไซต์น่าเชื่อถือ และเว็บไซต์ไม่น่าเชื่อถือ รู้จักโปรแกรมการค้นหาสามารถสืบค้นโดยใช้การสืบค้นขั้นสูง รู้เรื่องของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่คุ้มครองทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ การอ้างอิงสารสนเทศจากเว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ซึ่งเป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์ ประเมิน และสื่อสาร ในรูปแบบที่มีความหลากหลายของสื่อได้ผู้เรียนต้องสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ และผลิตสารสนเทศจากสื่อต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ เช่น โพรโทคอล ภาพยนตร์ วิทยุ ดนตรี หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น รู้จักเลือกรับสารสนเทศจากสื่อที่แตกต่างกัน รู้ขอบเขตและการเผยแพร่สารสนเทศของสื่อ เข้าใจถึงอิทธิพลของสื่อ อีกด้วย

หนังสือเรื่อง *Understanding digital literacies: A practical introduction* เขียนโดย Rodney H. Jones และ Christoph A. Hafner ซึ่งเป็นอาจารย์ใน Department of English at City University of Hong Kong หนังสือเล่มนี้เป็นการนำเสนอการรู้ดิจิทัลที่จำเป็นในการเรียนรู้ เป็นการแนะนำและให้ความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงและรู้เท่าทันสื่อใหม่ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจในทฤษฎีและการวิเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อและดิจิทัลที่มากระทบในด้านภาษาศาสตร์และสังคมที่มีการใช้สื่อใหม่เหล่านี้ในแต่ละบทย่อยประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ โดยนำเสนอภาพรวมของแนวคิดหลัก ประเด็นปัญหา ความคิดเห็นที่อภิปรายในเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังกระตุ้นให้นักศึกษาสะท้อนผล และประเมินโดยการคิดวิเคราะห์ด้วยการฝึกปฏิบัติเรื่องการใช้ภาษาและสื่อสารด้วยตัวเอง โดยแบ่งเนื้อหาเป็นสองตอน ตอนแรกเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิทัล โดยครอบคลุมเกี่ยวกับความหลากหลายของสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ เช่น blogging, hypertextual organisation, Facebook, Twitter, YouTube, wikipedia, websites และ games เป็นต้น ส่วนตอนที่สองเป็นเรื่องการนำไปปฏิบัติ โดยนำเสนอตัวอย่างและกรณีศึกษาในและหัวข้อเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน เช่น การใช้ blogs มีผลต่อความคิดเห็นในการสื่อสารของเราอย่างไร การสร้างและแลกเปลี่ยนภาพดิจิทัลและคลิปวิดีโอสามารถเปลี่ยนบทบาทในสังคมได้ขนาดไหน และการออกแบบ

เกมออนไลน์ที่มีผู้เล่นหลาย ๆ คนสามารถที่จะสร้างอุดมการณ์ที่แตกต่างกันได้หรือไม่ เป็นต้น นอกจากนั้นคำถามในการอภิปราย และโครงการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจรูปแบบของการผลิตสื่อและการสื่อสารระหว่างกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เช่น ในบริบทของ Wikinomics, เครือข่ายสังคมกับการมีส่วนร่วมของพลเมือง และการรู้ดิจิทัลในที่ทำงาน ในบทสุดท้ายเป็นรายชื่อหนังสือและลิงก์เว็บและวิดีโอที่น่าสนใจในการเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องดังกล่าว นอกจากนั้นในแต่ละบทยังมีการเชื่อมโยงเว็บไซต์ที่เป็นเนื้อหาเพิ่มเติม รวมทั้งบทสรุปของประเด็นปัญหาที่เป็นแบบฝึกหัด และเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ บทความ คลิปวิดีโอ และบล็อกที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้

หนังสือเล่มนี้จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อใหม่และดิจิทัล เพราะจะได้เข้าใจในหลายแง่มุมของการรู้ดิจิทัล David Barton จาก Lancaster University, UK ได้ให้คำนิยามว่าเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่องนี้อย่างดีเลิศ ให้ความเข้าใจในแนวคิดที่สำคัญในเรื่องนี้ วิธีการเขียนกระตุ้นให้หาติดตาม และทำให้ผู้อ่านชัดเจนด้วยตัวอย่าง เช่นเดียวกับ Steven L. Thorne จาก Portland State University, USA and University of Groningen, the Netherlands ที่ย้ำว่า เป็นหนังสือที่เสนอตัวอย่างหลากหลายมีแบบฝึกหัดและโครงการสำหรับนักศึกษา จึงเป็นหนังสือที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักศึกษาและอาจารย์ที่จะใช้ในการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการรู้ดิจิทัล ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การวิจัยวัฒนธรรมดิจิทัล และการสำรวจสื่อใหม่ที่เกี่ยวของในการปฏิบัติงาน การศึกษา และชีวิตทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- Upper Secondary Education Bureau, Office of the Basic Education Commission. (2010). **Digital Literacy World-Class Standard School**. (in Thai) Bangkok: Bureau.
- Jones, Rodney H.; Hafner, Christoph A. (2012). **Understanding digital literacies: A practical introduction**. New York: Routledge, 214pp. Hardback: \$115.00 ISBN 978-0-415-67316-7; Paperback: \$33.95 ISBN 978-0-415-67315-0 Retrieved April 25 , 2015, from <http://www.routledge.com/books/details/9780415673150/>